

Futbol ve Tenis Branşlarıyla İlgilenen Bireylerin Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin Karar Verme Stilleri Üzerine Etkisi¹

Davut BUDAK¹, Neslihan KANDİL²

ORIJINAL ARAŞTIRMA

¹Atatürk Üniversitesi,
Spor Bilimleri Fakültesi,
Erzurum/Türkiye

²Atatürk Üniversitesi,
Kış Sporları ve Spor
Bilimleri Enstitüsü,
Erzurum/Türkiye

Öz

Bu çalışmanın amacı; futbol ve tenis sporlarıyla ilgilenen bireylerin karanlık üçlü kişilik özellikleri ve karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Araştırmanın evrenini; Erzurum ilinde futbol ve tenis branşları ile ilgilenen bireyler oluştururken; çalışma grubunu ise kolayda örneklem yönetimi ile seçilmiş 108'i erkek ve 63 kadın olmak üzere toplamda 171 kişi oluşturmuştur. Araştırmada, Karanlık Üçlü Ölçeği ile "Melbourne Karar Verme Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, frekans analizi, betimsel istatistik, bağımsız gruplarda t-testi, tek yönlü varyans analizi, Tukey testi, ölçekler arasındaki ilişkinin tespiti için pearson korelasyon testi yapılmıştır. Katılımcıların yaş değişkenlerine göre karar verme stilleri; kaçınan karar verme stili ($p=,005$) alt boyutunda ve branş düzeyine göre karanlık üçlü ölçeğinin makyavelizm ($p=,030$). Alt boyutunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre kaçınan karar verme stili alt boyutunda 26-30 yaş aralığında olan bireylerin ve makyavelizm alt boyutunda "amatör" düzeyde bulunanların ortalama puanları diğer bireylere oranla daha fazla ortalama sahip oldukları sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Spor, Futbol, Tenis, Karar Verme

The Effect on Decision-Making Styles of Dark Triad Personality Traits of Individuals Interested in Football and Tennis Branches

Abstract

The aim of this study is to investigate the relationship between the dark triple personality traits and decision-making styles of individuals who are interested in football and tennis, considering that the dark triple personality traits, which are described as the unknown dark side of the individual, will affect the attitudes and behaviours of the individual during the decision-making process. While the scope of the research consists of individuals interested in football and tennis branches in Erzurum, the study group consists of a total of 171 people, 108 men and 63 women, who were selected by easy sample management. The Dark Triad Scale and the Melbourne Decision Making Scale used. The link between the scales was evaluated using frequency analysis, descriptive statistics, t-tests in independent groups, one-way analyses of variance, Tukey test, and Pearson correlation test. Decision-making styles of the participants according to the "age" variable; in the comparison of decision-making styles and according to "branch level" Significant differences were found in the machiavellianism sub-dimension of the dark triple scale. According to these findings, it was concluded that individuals between the ages of 26-30 in the avoidant decision-making style sub-dimension and those who were at the "amateur" level in the machiavellianism sub-dimension had higher average scores than other individuals.

Keywords: Sports, Football, Tennis, Decision Making

Sorumlu Yazar:
Davut BUDAK
dbudak@atauni.edu.tr

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:
01.11.2022

Kabul Tarihi:
09.12.2022

Online Yayın Tarihi:
19.12.2022

¹ *Bu çalışma 7 – 9 Ekim 2022 tarihleri arasında gerçekleştirilen Uluslararası Akademik Spor Araştırmaları Kongresi'nde "bildiri olarak sunulmuştur".

Giriş

Spor; çeşitli performansların eğitim ve kültür olgusu içerisinde bulunan faaliyetleridir. Kişide ruhsal özelliklerin ortaya çıkmasında bu olgu önemli rol oynar. Kişisel çerçevede, bir yarışma sistemi içerisinde oluşturulmuş ve yüksek verim için bir ölçü olması ve insani değerler taşıyan gösteri biçiminde gerçekleşmesi spor olgusunun amacını ortaya koyar (Göral, 2001).

Buradan hareketle spor bireylerin zihinsel ve fiziksel olarak gösterdikleri davranışların önemli bir göstergesidir. İnsan davranışlarının anlamaya çalışan uzmanlar için kişilik bir araştırma konusudur. Alanyazına bakıldığında kişilik özellikleri ve karar verme tarzlarına yönelik birçok araştırmanın yürütüldüğü dikkati çekmektedir.

Karar verme; Hayatın birçok yerinde olduğu gibi spor içerisinde de kendine bir yer edinmiştir. Yarışma anında oyunun stratejilerinin sürekli değişmesi, özellikle top ile oynanan oyunlarda beklenmedik değişimler olması, bireylerin oyun içinde sürekli kararlarını değiştirmelerini gerektirmektedir. Kişinin herhangi bir karar verme durumunda süreklilik ve alışkanlık haline getirdiği tepkiye “karar verme stili” olarak adlanırlar (Ün, 2010).

Kişi karar verme esnasında; çeşitli karar verme stillerini benimser. “Dikkatli karar verme” stilinde birey; bir karar almadan önce gerekli doneyi dikkatli arar ve alternatifleri iyice değerlendirip bir seçimde bulunur. “Kaçınan karar verme” stilinde birey; karar vermekten kendini uzak tutar ve kararları sürekli bir başkasına bırakmaya çalışır. “Erteleyici karar verme stilinde” birey; kararı daima geciktirir. Kararı sürekli erteler. “Panik karar verme” stilinde birey; bir karar verme anında kendini zaman baskısı altında sıkışmış hissederler. Sonuç olarak, dengesiz davranışlar gösterip hızlı çözümlere ulaşmaya çalışır (Deniz 2004).

Özellikle Narsisizm, Makyavelizm ve Psikopati gibi olumsuz özellikler “karanlık üçlü” olarak adlandırılmıştır (Paulhus ve Williams, 2002). Bu kapsamda bu üç kişilik özelliğinin literatürde bir arada kullanıldığı görülmüştür.

Narsisizm; kişinin kendisine duyduğu yoğun sevgisidir (Geçtan, 2010). Bir tür kişilik bozukluğu denen bu olgu, kişinin kendisini herkesten üstün görmesi, beğenilme arzusunun artışı ve eş duyumda bulunamama gibi belirtileri kapsamaktadır (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013, DSM-V). DSM-V’e göre bu kişilik özelliğini benimseyen bireyler, yetenek, üstünlük, başarı seviyelerini büyütür ve bu başarıyı çok daha üst seviyede görerek, sıklıkla başkaları tarafından takdir edilmeyi beklemektedirler (Ronningstam, 2010).

Makyavelizm; diğer kişileri kendi amaçlarına ulaşmak adına bir köprü olarak düşünürler ve kendi çıkarları için bu kişileri kullanırlar (Kesgin, 2015). Bu özelliği sahip kişiler için yalakalık ve

duygu sömürüsü yapmak gayet normaldir (Jon ve Paulhus, 2009). Bundan dolayı bu kişilik özelliğini benimseyen kişiler stratejik olarak yalan ve hileyi kullandıkları söylenebilir.

Psikopati herhangi bir psikotik belirtisi olmayan, analitik düşünme bakımından normal, tepkilerinin ahlaki boyut ile ilgilenmeyen, pişmanlık hissi yaşamayan, düşüncesizce hareket eden kişilerdir (Özsoy ve Ardiç, 2017).

Çalışmanın önemi noktasında; spor ortamında uygun ve yerinde verilen kararlar ve bu kararları tetikleyen kişilik özellikleri oyun içinde sporcuyu ve oyunun sonucunu etkileyebileceği ve bu karar verme işlemi anında, bireyin bilinmeyen karanlık yön olarak nitelendirilen karanlık üçlü kişilik özelliklerinin bireyin sergilediği tutum ve davranışlarını etkileyeceği düşünüldüğü için; futbol ve tenis branşlarıyla ilgilenen bireylerin karanlık üçlü kişilik özellikleri ve karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi araştırmak açısından önemlidir.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada ilişkisel tarama modeli ve amaçta örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bu modelle bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilerin varlığı ve önemi ortaya konmaya çalışılmıştır (Crano & Brewer, 2002).

Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini; Erzurum ilinde futbol ile tenis branşlarıyla ilgilenen bireyler oluştururken; çalışma grubunu ise kolayda örneklem yönetimi ile seçilen 108'ü erkek ve 63 kadın katılımcı olmak üzere toplamda 171 birey oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada karanlık üçlü kişilik özellikleri hakkında veriler elde etmek için; Jonason & Webster (2010)'da geliştirilen ve Türkçeye Özsoy vd. (2017)' de uyarladığı "Karanlık Üçlü Ölçeği" ile karar verme stilleri hakkında veriler elde etmek için; Mann ve arkadaşlarının (1998)'da geliştirdiği, Deniz'in (2004)'de Türkçe versiyonunu yaptığı "Melbourne Karar Verme Ölçeği" kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin sonuçlandırılması noktasında SPSS programında "Frekans Analizi, Betimsel İstatistik, Bağımsız Gruplarda T-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova), Tukey Testi ve Pearson Korelasyon" testi uygulanmıştır.

Verilerin normal dağılıp dağılmadığının testi için yapılan normallik sınavında Skewness ve kurtosis değerlerinin -2 +2 aralığında olduğu görülmüş ve parametrik testler kullanılmıştır.

Araştırmanın Etiği

Mevcut araştırma süresince “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” çerçevesinde hareket edilmiştir.

Bulgular

Tablo 1

Bireylerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	N	%
Erkek	108	63,2
Kadın	63	36,8
Yaş	N	%
15-20	72	42,1
21-25	43	25,1
26-30	26	15,2
31 ve üzeri	30	17,5
Eğitim Durumu	N	%
Lise	72	42,1
Lisans	75	43,9
Lisansüstü	23	13,5
Branş	N	%
Futbol	125	73,1
Tenis	46	26,9
Branş Düzeyi	N	%
Profesyonel	90	52,6
Amatör	81	47,4
Toplam	171	100

Katılımcıların cinsiyet dağılımında; %63,2'sinin erkek; %42,1'inin 15-20 yaş arasında; %43,9'nun Lisans; %73,1'nin Futbol; %52,6'sı'nın Profesyonel sporcu olduğu görülmektedir.

Tablo 2

Bireylerin Cinsiyet Değişkeni ve Karar Verme Ölçeği Alt Boyutundan Alınan Puanların Karşılaştırılması

Alt Boyut	Cinsiyet	N	Ortalama	Std.Sap.	T	P
Özsaygı	Kadın	63	2,04	,224	,503	,041*
	Erkek	108	2,02	,298		
Dikkatli Karar Verme	Kadın	63	1,39	,374	-,165	,671
	Erkek	108	1,40	,396		
Kaçıngan Karar Verme	Kadın	63	2,35	,393	1,00	,896
	Erkek	108	2,28	,412		
Erteleyici Karar Verme	Kadın	63	2,33	,450	-,132	,910
	Erkek	108	2,34	,440		
Panik Karar Verme	Kadın	63	2,34	,409	-,268	,847
	Erkek	108	2,36	,410		

Veriler incelendiğinde katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin karar verme stilleri alt boyut puanları karşılaştırıldığında; sadece” özsaygı” ($p=,041$) alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur. “Kadın” bireylerin özsaygı ortalama puanlarının daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 3

Katılımcıların Yaş Değişkeni ve Karar Verme Ölçeği Alt Boyutundan Alınan Puanların Karşılaştırılması

Alt Boyut	Yaş	N	Ortalama	Std.Sap.	F	P	Post Hoc Fark
Özsaygı	15-20	72	2,06	,265	1,513	,213	
	21-25	43	1,95	,306			
	26-30	26	2,07	,306			
	31 ve üzeri	30	2,03	,187			
Dikkatli Karar Verme	15-20	72	1,48	,434	2,153	,096	
	21-25	43	1,35	,317			
	26-30	26	1,38	,364			
	31 ve üzeri	30	1,28	,352			

Kaçınan Karar Verme	15-20	72	2,27	,373	4,487	,005*	2<3,4
	21-25	43	2,17	,435			
	26-30	26	2,48	,386			
	31 ve üzeri	30	2,43	,385			
Erteleyici Karar Verme	15-20	72	2,33	,441	,386	,763	
	21-25	43	2,29	,410			
	26-30	26	2,40	,373			
	31 ve üzeri	30	2,36	,546			
Panik Karar Verme	15-20	72	2,32	,424	2,143	,097	
	21-25	43	2,28	,405			
	26-30	26	2,50	,340			
	31 ve üzeri	30	2,44	,408			

Veriler incelendiğinde deneklerin yaşları ile karar verme stilleri; sadece “kaçınan karar verme” ($p=,005$) alt boyutunda anlamlı farklılık elde edilmiştir ($p>0.05$). “26-30 yaş” arasındaki deneklerin ortalama puanlarının yüksek bulunmuştur.

Tablo 4

Katılımcıların Eğitim Durumu ve Karar Verme Ölçeği Alt Boyutundan Alınan Puanların Karşılaştırılması

Alt Boyut	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Std.Sap.	F	P
Özsaygı	Lise	72	2,02	,283	2,714	,047*
	Lisans	75	2,05	,276		
	Lisansüstü	23	1,98	,180		
Dikkatli Karar Verme	Lise	73	1,37	,346	,874	,456
	Lisans	75	1,44	,433		
	Lisansüstü	23	1,36	,350		
Kaçınan Karar Verme	Lise	73	2,28	,349	4,132	,007*
	Lisans	75	2,35	,403		
	Lisansüstü	23	2,28	,492		
Erteleyici Karar Verme	Lise	73	2,35	,397	3,433	,018*
	Lisans	75	2,36	,433		
	Lisansüstü	23	2,27	,531		

	Lise	73	2,35	,411		
Panik Karar Verme	Lisans	75	2,38	,371	4,183	,007*
	Lisansüstü	23	2,30	,438		

Deneklerin eğitim düzeyleri ve karar verme stilleri karşılaştırıldığında; özsaygı düzeyleri ile kaçınan stil, erteleyici stil ve panik karar verme stilleri boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Lisans eğitim durumuna sahip olan bireylerin ortalama puanları, diğer eğitim durumunda olan bireylere oranla daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 5

Katılımcıların Eğitim Durumu ve Karanlık Üçlü Ölçeğinin Alt Boyutundan Alınan Puanların Karşılaştırılması

Alt Boyut	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Std.Sap.	F	P
Makyavelizm	Lise	73	2,07	1,047		
	Lisans	75	2,53	1,161	3,840	,023*
	Lisansüstü	23	2,04	,978		
Narsisizm	Lise	73	2,03	,969		
	Lisans	75	2,33	1,146	1,647	,196
	Lisansüstü	23	2,28	,977		
Psikopati	Lise	73	2,84	,995		
	Lisans	75	2,97	1,047	1,142	,322
	Lisansüstü	23	3,21	1,234		

Veriler incelendiğinde katılımcıların “eğitim durumu” değişkini ve karanlık üçlü kişilik özellikleri karşılaştırıldığında sadece “Makyavelizm” ($p=,023$) boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p>0.05$). “Lisans” eğitim durumuna sahip bireylerin ortalama puanlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 6

Katılımcıların Branş Düzeyi ve Karar Verme Ölçeği Alt Boyutundan Alınan Puanların Karşılaştırılması

Alt Boyut	Branş Kategorisi	N	Ortalama	Std.Sap.	T	P
Özsaygı	Amatör Profesyonel	81	2,01	,274	-,762	,870
		90	2,04	,272		
Dikkatli Karar Verme	Amatör Profesyonel	81	1,37	,343	-,901	,065
		90	1,42	,423		
Kaçınan Karar Verme	Amatör Profesyonel	81	2,29	,379	-,572	,272
		90	2,32	,429		
Erteleyici Karar Verme	Amatör Profesyonel	81	2,29	,437	-1,204	,902
		90	2,37	,446		
Panik Karar Verme	Amatör Profesyonel	81	2,36	,364	,083	,029*
		90	2,35	,447		

Veriler incelendiğinde katılımcıların “branş düzeyi” değişkeni ile karar verme stilleri karşılaştırıldığında; karar verme stilleri ölçeğinin sadece “panik karar verme” boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Panik karar verme alt boyutunda “amatör” düzeydeki bireylerin ortalama puanlarının, profesyonel düzeydeki bireylere oranla yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 7

Katılımcıların Branş Düzeyine ve Karanlık Üçlü Ölçeği Alt Boyutundan Alınan Puanların Karşılaştırılması

Alt Boyut	Branş Düzeyi	N	Ortalama	Std.Sap.	F	P
Makyavelizm	Amatör Profesyonel	81	2,46	1,099	2,195	,030*
		90	2,09	1,094		
Narsisizm	Amatör Profesyonel	81	2,31	,978	1,329	,186
		90	2,09	1,117		
Psikopati	Amatör Profesyonel	81	2,89	1,035	-,649	,517
		90	3,00	1,072		

Veriler incelendiğinde katılımcıların “branş düzeyi” değişkini ve karanlık üçlü kişilik özellikleri karşılaştırıldığında sadece “Makyavelizm” ($p=,030$) boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p>0.05$). Makyavelizm alt boyutunda “amatör” düzeyde bulunan bireylerin ortalama puanı, “profesyonel” düzeyde bulunan bireylerin sahip olduğu ortalama puanlarından yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç, Öneriler

Futbol ve tenis branşları ile ilgilenen bireyler, genel olarak karar anında doğru bilgiyi ve seçenekleri daha dikkatli bir şekilde değerlendirip ona karar verdiklerini, bir sebep olmadan karar verme işlemini geciktirmediklerini, karar vermekten kaçınmadıklarını, bu süreci dikkatli bir şekilde değerlendirdiklerini söyleyebiliriz. Genel olarak puanların ortalamasına baktığımızda futbol ve tenis branşlarıyla ilgilenen bireyler; karar verirken acele etmeden, çeşitli verilere ulaşp, seçenekleri doğru değerlendirmenin yanında, kendilerini zaman baskısı altında hissedip ve bunun neticesinde, dengesiz tavırlar sergileyip, aceleci çözümlere ulaşma haliyle panik karar verme eğilimde oldukları söylenebilir.

Araştırmanın sonuçlarında, katılımcıların “cinsiyet” değişkenine göre veriler incelendiğinde ve sadece “özsaygı” düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Avşaroğlu (2007), üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında karar vermede öz saygı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerinin bazı değişkenler açısından farklılaşma durumunu incelemiştir. Öğrencilerin cinsiyetleri ile karar vermede öz saygı puan ortalamaları ve karar verme stilleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir. Yapılan çalışma, araştırmamız ile paralellik göstermektedir.

Bireylerin karar verme stilleri “yaş” açısından incelendiğinde anlamlı farklılık gözlenmiştir. Temur (2012)’de öğretmenlerin karar verme stillerine yönelik yaptığı çalışmasında öğretmenlerin yaşları arttıkça kaçınma stiline azaldığını belirlemiştir. Küçükkendirci vd. (2016)’nin bir kamu kurumunun yöneticilerine yönelik yaptıkları araştırmada ise yöneticilerin yaşlarının artmasına bağlı olarak kaçınan karar verme düzeyleri yüksek olarak belirlenmiştir. Temur ve Küçükkendirci tarafından yapılan araştırmaların sonuçları bu çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Araştırmamızda 26-30 yaş aralığındaki bireylerin, sorumluluğu başkalarına yükleyerek karar vermekten kurtulmaya çalıştıkları, yaşlarının vermiş olduğu hazır hissetmeme halinin, kaçınan karar verme stilini benimsediklerinin sebebini açıklayabilir.

Bireylerin karar verme stilleri “eğitim durumu” değişkeni ile incelendiğinde; öz saygı, Kaçınan, Erteleyici ve Panik Karar verme alt boyutlarında anlamlı farklılık gözlenmiştir. Çalışmalarda eğitim düzeyi arttıkça karar verme becerilerinin de arttığı gözlemlenmiştir. Izgar ve

Yılmaz (2007)'de lisans mezunu okul yöneticilerinin dikkatli karar verme düzeylerini, ön lisans mezunu öğretmenlerin düzeylerinden yüksek olarak belirlemiştir. Bu bulgular bulgularımız ile örtüşmektedir.

Bireylerin özsayı ve karar verme stillerini “branş düzeyi” değişkenine ile değerlendirildiğinde anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Futbolcular ile yapılan çalışmada profesyonel ve amatör futbolcular arasında doğru ve hızlı kararlar verme açısından herhangi bir farklılık oluşmadığı tespit edilmiştir. Bu Çalışmanın bulguları ile araştırma bulgularımız çelişmektedir (Egesoy vd;1999)

Genel ortalama puanlarına baktığımızda futbol ve tenis ile ilgilenen bireylerin Makyavelizm ve narsisizm puan ortalamalarının düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Ayrıca Futbol ve tenis ile ilgilenen bireylerin, en yüksek ortalamanın psikopati, narsisizm ise en düşük ortalamanın olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgu literatürdeki çalışmalarla paralellik göstermektedir. Sporcuların psikopati düzeylerinin yüksek olmasının başarı için verilen çabanın sonucu olduğu varsayılmaktadır. Psikopati düzeyi yüksek kişilerin, görev odaklı olduklarında yüksek başarı gösterdiği sonucuna ulaşmıştır.

Bireylerin karanlık üçlü kişilik özellikleri “cinsiyet” değişkenine ile incelendiğinde anlamlı farklılık görülmemiştir. Kişilik özelliklerinin demografik değişkenler açısından incelenen bir çalışmada; kişilik özelliklerinin cinsiyet değişkeni açısından herhangi bir farklılık oluşturmadığı sonucu çalışmamızla benzerlik göstermektedir (Aydoğan ve Serbest, 2016).

Futbol ve tenis ile ilgilenen bireylerin “yaş” değişkeni ve karar verme stilleri incelendiğinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. 21-25 yaş aralığında olan futbol ve tenis ile ilgilenen bireylerin karanlık üçlü ortalama puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. 21-25 yaş aralığında olan bireylerin karanlık üçlü kişilik düzeylerinin yüksek olduğu sonucu çıkarılabilir. Bu sonuç 21-25 yaş aralığında olan bireylerin hedefe varma ve başarılı olma konusunda çok daha istikrarlı oldukları ve bu istikrar gereği bencilce tavırlar göstermelerini açıklanabilir. Bahsedilen kişilik özelliklerinin bazı değişkenler açısından ilişkisinin incelendiği bir çalışmada; narsisizm ve yaş değişkeni arasındaki ilişkinin anlamlı, Makyavelizm ve psikopati ile anlamlı ilişki olmadığı bulunmuştur (Aydoğan ve Serbest, 2016). Aydoğan ve Serbest tarafından yapılan çalışmalar, araştırmamızla uyuşmamaktadır.

Bireylerin karanlık üçlü kişilik özellikleri “eğitim durumu” değişkenine göre incelendiğinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bireylerin eğitim düzeyi ortalama puanları incelendiğinde yüksek ortalama puanın “lisans eğitim” durumunda olan bireylerde, en düşük ortalama puanın ise lise ve lisansüstü eğitim durumuna sahip olan bireylerde olduğu tespit edilmiştir. Lisans durumunda olan

bireylerin, daha üst kademelerde olmak için şahsi çıkarları doğrultusunda büyülenmeci ve manipüle edici davranışlar gösterdikleri sonucuna ulaşılabilir. Lisansüstü bireylerin eğitimde varabilecekleri en yüksek hedefe ulaşmak istemeleri, kişilik özelliklerinin daha düşük düzeyde olmasını açıklamaktadır. Spurk vd. (2016)'da bahsedilen kişilik özellikleri ile kariyer başarısı arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalarında eğitim durumu ve Makyavelizm arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu tespit etmişlerdir.

Bireylerin karanlık üçlü kişilik özellikleri “branş” değişkenine ile incelendiğinde anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Ayrıca ortalama puanlara bakıldığında; mevcut puanların yakın olduğu görülmüştür. Buna neden olan faktörün ise, futbol ve tenis ile ilgilenen bireylerin karanlık üçlü kişilik özelliklerinin birbirine benzemesi, ilgili olunan branşlarda hedef odaklı olmak, farklı bir ahlak yapısı ve empati yoksunluğu, pişmanlık gibi tavırlar gösterdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda; öz saygı ve karar verme ile negatif yönlü, düşük düzeyli, öz saygı düzeyi ile karanlık üçlü arasında pozitif yönlü, düşük düzeyde, karanlık üçlü ile karar verme ise negatif ve düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir.

İleride yapılacak çalışmalarda; Yapılan araştırmada futbol ve tenis branşları ile amatör ve profesyonel düzeyde ilgilenen bireylerin özsaygı, karar verme stilleri ve karanlık üçlü kişilik özelliklerine yönelik nitel düzeyde ve daha büyük bir örnek gurubu ile bir çalışma yapılabilir.

Lisans eğitim durumunda olan kişilerin yaşamları boyunca yüz yüze geldiği stres, kaygı, zorluk ve karar verme durumlarında bu süreci başarıyla yönetebilmelerinde kendi kişilik özelliklerini tanımlayabilmeleri ve devamında karar verme stillerini geliştirmeleri oldukça büyük önem arz etmektedir. Bu duruma bağlı olarak lisans düzeyinde eğitim görmekte olan bireyler, kişilik özelliklerinin farkına varıp doğru ve yerinde karar verebilmeleri için kendilerine bu anlamda zaman ayırmaya ve karar verme stillerini geliştirmeye yönelik eğitimler almaya önem vermelidir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirme kurulu: Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

Etik değerlendirme belgesinin tarihi: 25.09.2022

Etik değerlendirme belgesinin sayı numarası: 2200253691

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Araştırmanın tüm aşamalarında iki yazar da eşit katkıda bulunmuştur.

Çatışma Beyanı

Yazarın/yazarların araştırma ile ilgili bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Amerikan Psikiyatri Birliği (Çev., Köroğlu, E.) (2013). Ruhsal bozuklukların tanıs ve sayımsal elkitabı (DSM-V). *Sayıştay Dergisi*, (5. baskı), HYB Yayıncılık. 101-97-121.
- Avşaroğlu, S. (2007). *Üniversite öğrencilerinin karar vermede özsayı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerinin benlik saygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aydoğan, E., ve Serbest, S. (2016). *İş yerinde karanlık üçlü: Bir kamu kuruluşunun iç denetim biriminde*.
- Craig, C., ve Watson, G. (2011). An affordance based on approach to decision making in sport: discussing a novel methodological framework. *Revista de Psicologia del Deporte*, 20(2), 689-708.
- Crano, W. D., ve Brewer, M.B. (2002). *Principles and methods of social research*. New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates Publishers
- Deniz, M. E. (2004). Investigation of the relation between decision self-esteem, decision making style and problem solving skill of the university students. *Eurasian Journal of Educational Research*, 4(15), 23-35.
- Egesoy, H. Eniseler, N. Çamlıyer, H., ve Çamlıyer, H. (1999). Elit ve elit olmayan futbol oyuncularının karar verme performanslarının karar verme hızı ve verilen kararın doğruluğu açısından karşılaştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 2(3), 22-33.
- Geçtan, E. (2010). *Psikodinamik psikiyatri ve normal dışı davranışlar*. (19. bs.). Metis Yayınları.
- Göral, M; (2001). *Beden eğitimi ve spor bilimine giriş*. Tuęra Ofset, Isparta.
- Izgar, H., ve Yılmaz, E. (2007). PİO ve YİBO'nda görev yapan okul yöneticilerinin karar vermede özsayı ve karar verme stilleri arasındaki ilişki. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 341-351.
- Jonason, P. K., ve Webster, G. D. (2010). The Dirty Dozen: A concise measure of the Dark Triad. *Psychological Assessment*, 22, 420-432.
- Jones, D. N., ve Paulhus, D. L. (2009). Machiavellianism. M. R. Leary & R. H. Hoyle (Eds.), *Handbook of individual differences in social behavior (93–108)*. New York: Guilford.
- Kesgin, A. (2015). Machiavelli ve makyavelizm. *Beytulhikme: An International Journal of Philosophy*, 5(1), 105-139.
- Küçükendirci, H., Şakır, A., Arıkan, A., ve Güler, Y. (2016): Kamu sağlık kurumları taşra yöneticilerinin karar verme stillerinin belirlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 19(2). 201-219.
- MC Pherson, S. L. (1999). Expert-novice differences in performance skills and problem representations of youth and adults during tennis competition. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 70(3). 233-251.
- Özer Fatih T. (2012). *öğretmen algılarına göre yöneticilerin karar verme stillerinin öğretmenlerin örgütsel bağlılığına etkisi, Rize ili örneği*. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Rize.
- Özsoy, E., ve Ardiç, K. (2017). Karanlık üçlü'nün (narsisizm, makyavelizm ve psikopati) iş tatminine etkisinin incelenmesi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 24(2), 391-406.
- Özsoy, E., Rauthmann, J. F., Jonason, P. K., ve Ardiç, K. (2017). Reliability and validity of the Turkish versions of Dark Triad Dirty Dozen (DTDD-T), Short Dark Triad (SD3-T), and Single Item Narcissism Scale (SINS-T). *Personality and Individual Differences*, (117), 11-14. doi: 10.1016/j.paid.2017.05.019.
- Paulhus, D. L., ve Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556-563.
- Ronningstam, E. (2010). Narcissistic personality disorder: a current review. *Current Psychiatry Reports*, 12(1), 68-75.

- Spurk, D., Keller, A. C. ve Hirschi, A. (2016). Do bad guys get ahead or fall behind? Relationships of the dark triad of personality with objective and subjective career success. *Social Psychological and Personality Science*, 7(2). 113-121. <https://doi.org/10.1177/1948550615609735>
- Temur, Ö. F. (2012). *Öğretmen algılarına göre yöneticilerin karar verme stillerinin öğretmenlerin örgütsel bağlılığına etkisi (Rize İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Ün, E. (2010). *Satranç eğitiminin, problem çözme yaklaşımları, karar verme ve düşünme stillerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Bu eser [Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) ile lisanslanmıştır.